

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

./ Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra samrådet i Videnskabsudvalget onsdag den 18. maj 2011 vedrørende brugerbetaling.

Med venlig hilsen

Charlotte Sahl-Madsen

19. maj 2011

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 11-101002
Dok nr. 1876207
Side 1/1

Samråd (åbent) i Videnskabsudvalget onsdag den 18. maj 2011 vedr. brugerbetaling – UVT – alm. del – spørgsmål Z-Å

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål Z:

Mener ministeren at det er rimeligt, at studerende bliver pålagt brugerbetaling på obligatoriske suppleringskurser i forbindelse med overgang fra bachelor og professionsbachelor til kandidatstudier.

Svar Z:

Indledningsvis er det vigtigt at slå fast, at alle i Danmark, der ellers har kvalifikationer og bliver optaget, kan få en videregående uddannelse - uden at skulle betale for det - plus verdens højeste SU. Og nu er der endda også en vidtstrakt mulighed for, at de studerende kan tage til udlandet uden egen betaling.

Alt dette er skattefinansieret – et fantastisk system –, fordi vi jo netop tror på uddannelse som nøglen til fremtidig vækst.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Universitetsbachelor

Universitetsbachelor har retskrav på at kunne gå direkte videre til en kandidatuddannelse, og de kan derfor tage både en bacheloruddannelse og en kandidatuddannelse uden at skulle have penge op af lommen.

Side 2/2

Det er alene, hvis de studerende selv vælger at skifte uddannelsesspor og tage en kandidatuddannelse, der ikke umiddelbart er faglig relevant i forhold til deres bacheloruddannelse, at de skal betale lidt for at tage suppleringskurser.

Den uddannelsesstruktur, vi har i dag, blev indført helt tilbage i 90'erne – og regeringen, Socialdemokraterne og Kristendemokraterne satte så et endeligt skub i den med universitetsloven fra 2003, for at sikre, at alle uddannelser kom med.

Når 3+2-strukturen - med 3-årige bacheloruddannelser og 2-årige kandidatuddannelser – blev indført, var det for at give de studerende en langt større fleksibilitet i deres studie – og bedre muligheder for at rejse ud til andre universiteter i Danmark eller resten af verden.

I stedet for at være indrullet på fx dansk-uddannelsen i fem år, kan en studerende med sin bachelorgrad i dansk nu vælge at dreje sin uddannelse i en anden retning – ved at tage sin kandidatuddannelse inden for kommunikation, IT eller noget helt andet og måske også på et andet universitet. Den fleksibilitet og mobilitet har i høj grad været efterspurgt af de studerende.

Indførelsen af 3+2-strukturen har dog aldrig haft til hensigt at skulle øge den samlede normerede studietid frem mod kandidatuddannelsen – med øgede udgifter til undervisning og SU til følge.

Universiteterne skal tilrettelægge bacheloruddannelserne sådan, at den studerende kan vælge mellem flere fagligt relevante kandidatuddannelser - ved samme universitet eller ved et andet universitet i Danmark eller i udlandet - i direkte forlængelse af bacheloruddannelsen.

Og i tilknytning hertil har universiteterne til opgave at tilbyde de bachelorstuderende vejledning om indgang til deres kandidatuddannelser. Formålet med denne vejledning er, at den studerende i løbet af bacheloruddannelsen kan vælge de fag, som en kandidatuddannelse stiller som forudsætning for adgang.

Med 3+2-strukturen har vi samtidig åbnet mulighed for, at bachelorer, der ikke opfylder adgangskravene til en kandidatuddannelse, kan optages efter forudgående supplering.

Behovet for supplering opstår kun i de situationer, hvor den studerende kommer med en bacheloruddannelse, der er adgangsgivende til en kandidatuddannelse, men hvor der mangler enkelte centrale fag. Hvis den studerende supplerer i disse fag, vil han/hun kunne optages.

Universiteterne har ansvaret for at sikre, at de studerende, der optager på kandidatuddannelserne, har de nødvendige faglige forudsætninger for at kunne gennemføre.

For mig er det helt centralt, at de studerende gennemfører deres bachelor- og efterfølgende kandidatforløb på normeret tid. Supplering mellem bachelor- og kandidatforløbet er studietidsforlængende, og det skal derfor være en undtagelse.

Bachelorerne har som nævnt et retskrav på at kunne gå direkte videre til en kandidatuddannelse. Hvis bacheloren vælger en kandidatuddannelse, hvor der kræves supplering, så er det et valg, den enkelte selv træffer – og så koster det også lidt. Det synes jeg ikke er urimeligt.

Suppleringskurser er efter- og videreuddannelse og følger derfor de betalingsregler, der gælder for disse uddannelser.

Hvis betalingen bortfalder, vil bachelorerne frit kunne skifte til en kandidatuddannelse, der ikke ligger i faglig forlængelse af deres gennemførte bacheloruddannelse. Det vil sige, at de studerende uden betaling kan sammensætte et bachelor- og kandidatforløb, som tager længere tid end de normerede 5 år.

Og universiteterne vil samtidig ikke have noget incitament til at tilrettelægge deres bacheloruddannelser på en sådan måde, at de kan give direkte adgang til flere kandidatuddannelser – også ved andre universiteter.

Professionsbachelor

Professionsbachelorerne har ikke som universitetsbachelorerne et retskrav på at kunne gå direkte videre til en kandidatuddannelse.

Mange af de kandidatuddannelser, som universiteterne udbyder i dag, er derfor heller ikke tilrettelagt sådan, at de giver direkte adgang for professionsbachelor.

Derfor skal professionsbachelor i visse tilfælde supplere, hvis de vil optages på disse kandidatuddannelser.

Der er dog en lang række kandidatuddannelser, hvor professionsbachelor kan optages direkte. Jeg kan fx nævne,

- at diplomingeniører kan optages direkte på kandidatuddannelsen til cand.polyt.,
- at folkeskolelærere, pædagoger og andre kan optages direkte på kandidatuddannelsen til cand.pæd., og
- at journalister kan optages direkte på kandidatuddannelsen til cand.public.

Desuden er mange masteruddannelser i dag tilrettelagt sådan, at de giver direkte adgang for professionsbachelor. Og en tredjedel af de masterstuderende har da også en baggrund som professionsbachelor.

Men det er en særlig udfordring, hvis professionsbachelor skal have direkte adgang til flere kandidatuddannelser, end tilfældet er i dag.

Jeg tror, at vejen frem er, at universiteterne udvikler og udbyder flere nye kandidatuddannelser, som er rettet mod de særlige uddannelsesbehov, som professionsbachelorerne har på arbejdsmarkedet.

Målet må være, at supplerings mellem bachelor og kandidat begrænses mest muligt, og at det skal være en undtagelse.

I den sammenhæng er det også meget vigtigt, at universiteterne udformer adgangskravene til deres kandidatuddannelser på en klar og entydig måde, så de studerende hurtigt kan få overblik over deres muligheder for videreuddannelse, herunder om der er behov for supplerings.

Derfor gennemførte Universitets- og Bygningsstyrelsen i 2010 et tematisk tilsyn med universiteternes optag til kandidatuddannelser. Resultatet heraf viste, at universiteterne skal stramme op på dette område, så adgangskravene fremstår klarere.

Men opsummerende er udgangspunktet i det danske uddannelsessystem altså, at de studerende kan tage en videregående uddannelse uden betaling og med verdens højeste SU. Set i det lys synes jeg faktisk, at det er rimeligt, at studerende, der selv vælger at benytte muligheden for at skifte uddannelsesspor eller tage en kandidatuddannelse, der kræver supplerings, også skal betale lidt for det.

Spørgsmål Æ:

Kan ministeren bekræfte Danske Studerendes Fællesråds oplysninger om, at mere end 500 studerende bliver pålagt brugerbetaling, som det fremgår af Politiken den 7/4-11: (henvist til artikel på Politikens hjemmeside)

Svar Æ:

I forbindelse med mit svar på spørgsmål 192 og 193 af 8. april 2011 fra Udvalget for Videnskab og Teknologi indhentede jeg netop oplysninger om antallet af studerende, der følger suppleringskurser. Antallet skønnes af universiteterne at være cirka 800 studerende i 2010.

For at sætte dette tal lidt i perspektiv kan jeg nævne, at der alene på de otte danske universiteter er over 100.000 studerende.

Spørgsmål Ø:

Er ministeren enig i, at brugerbetaling og manglende SU-berettigelse på obligatoriske suppleringskurser er en barriere for, at personer med en professionsbachelor kan fortsætte på kandidatstudier? Denne barriere fremhæves af ministeriets egen idé-gruppe i rapporten: "Hvordan øges den sociale uddannelsesmobilitet på universitetsuddannelser?" fra november 2008.

Svar Ø:

Jeg vil gerne slå fast, at det er en del af universiteternes faglige selvstyre at fastlægge adgangskravene til de enkelte kandidatuddannelser.

Jeg finder, at det er helt rimeligt, at det må være sådan. De fagpersoner, der tilrettelægger uddannelserne, er også de nærmeste til at vide, hvilke faglige krav der er nødvendige.

Og jeg går da også ud fra, at der i udvalget her er enighed om at fastholde princippet om universiteternes faglige selvstyre?

Adgangskravene skal sikre, at studerende – som optages på en kandidatuddannelse – har de nødvendige faglige forudsætninger for at kunne gennemføre uddannelsen.

Bachelorer, der ikke opfylder adgangskravene, kan i visse tilfælde via suppleringskurser opfylde disse krav. Det opfatter jeg som en mulighed og ikke en barriere. Som nævnt under mit svar på spørgsmål Z, er de fleste kandidatuddannelser i dag udviklet således, at der er direkte adgang for universitetsbachelorerne, men ikke altid for professionsbachelorerne.

Dette hænger også sammen med, at professionsbacheloruddannelserne især er kendetegnet ved at være praksisnære uddannelser med et direkte erhvervs sigte.

Derfor tror jeg, som allerede nævnt, at vi for de professionsbachelorer, der vil fortsætte deres uddannelser på universiteterne, skal udvikle flere nye kandidatuddannelser.

Et aktuelt eksempel på, at det er en udvikling, der allerede er i gang, er den nye kandidatuddannelse i fysioterapi på Syddansk Universitet.

Disse nye kandidatuddannelser skal bygge direkte videre på en eller flere professionsbacheloruddannelser og dermed tage højde for disse uddannelsers særkende.

Spørgsmål Å:

Vil ministeren tage initiativ til at fjerne brugerbetaling på suppleringskurser i forbindelse med overgang fra bachelor og professionsbachelor til kandidatstudier?

Svar Å:

For mig er det centralt, at der er en høj fleksibilitet og mobilitet for studerende mellem de videregående uddannelsesinstitutioner.

Studerendes mulighed for at vælge kandidatuddannelser, hvor universiteterne har vurderet, at det kræver suppleringskurser ved overgangen fra bachelorniveauet til kandidatniveauet, synes jeg derfor, at vi skal fastholde. Men det skal ikke være et mål i sig selv, da det er studietidsforlængende.

For mig at se, må hovedmålet være at gøre overgangen fra bachelor og professionsbachelor til kandidatstudier så gode som overhovedet muligt, så suppleringskurser undgås.

Universiteternes suppleringskurser er efter- og videreuddannelse, og flere studerende følger da også disse kurser uden efterfølgende at søge optagelse på en kandidatuddannelse.

Deltagerbetalingen på suppleringskurserne følger derfor de almindelige regler i universitetsloven om finansiering af efter- og videreuddannelse.

Jeg vil gentage, at udgangspunktet er, at det i Danmark er muligt at tage en videregående uddannelse uden betaling. Hvis de studerende så selv vælger at skifte uddannelsesspor eller tage en kandidatuddannelse, der kræver suppleringskurser, så skal der betales lidt for det.

Det har jeg ingen planer om at ændre på.